

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ** mich@enet.gr, www.filoftero.blogspot.com

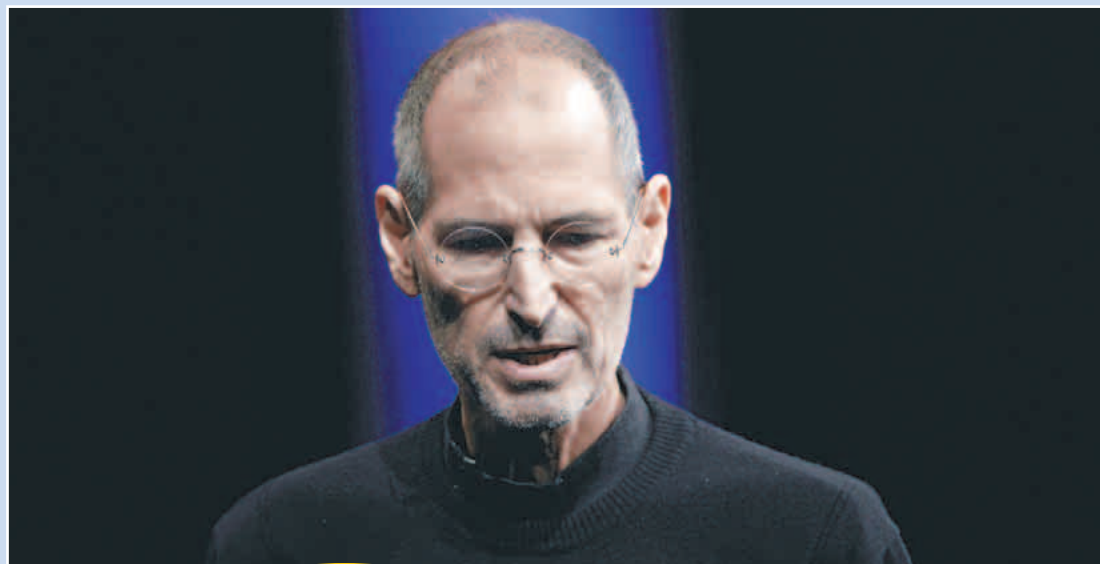
ΣΤΙΣ 24 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ φέτος, 2011, ο αμερικανός επιχειρηματίας Στιβ Τζομπς, 56 ετών, συνιδρυτής, πρώην πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Apple, υπέβαλε την παραίτησή του, δηλώνοντας ότι δεν μπορεί πλέον (υπονοώντας σοβαρά προβλήματα υγείας) να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του.

Στις 12 Ιουνίου του 2005, ο Τζομπς είχε κάνει μια συγκλονιστική ομιλία κατά την τελετή αποφοίτησης στο Πανεπιστήμιο του Στάν-

φορντ. Κατά τη διάρκειά της, οι περισσότεροι απόφοιτοι έκλαιγαν συνεχώς. Στο τέλος, το χειροκρότημα δεν θα σταματούσε εάν δεν εκλιπαρούσε ο ίδιος τους φοιτητές, τους καθηγητές, τους συγγενείς και φίλους, «please stop, before I start». Η ομιλία εκείνη «κυκλοφόρησε» στο Ιντερνετ και έχει διαβαστεί από εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Τη μεταφράσαμε, και τη δημοσιεύουμε ολόκληρη σήμερα, στο «Ανθρώπων Εργα και Ημέρες».

«Μείνε πεινασμένος. Κάνε την τρέλα σου»

Τρεις συγκλονιστικές ιστορίες από η ζωή του Στιβ Τζομπς όπως τις αφηγήθηκε το 2005 στους απόφοιτους του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ

Ο Στιβ Τζομπς πριν από λίγες μέρες υπέβαλε την παραίτησή του «κουρασμένος και αδύναμος» από την αρρώστιά του.

Διαβάζοντας αυτήν τη συγκλονιστική ομιλία του Στιβ Τζομπς, η πρώτη σκέψη είναι εάν υπάρχει στην Ελλάδα ένας τέτοιος άνθρωπος, από τον επιχειρηματικό τομέα, που να έχει πετύχει τόσα πράγματα και που να μπορούσε να μιλήσει έτσι σε τελειόφοιτους φοιτητές ενός πανεπιστημίου μας. (Αν ερχόταν εδώ ο ίδιος ο Τζομπς, ίσως κάποιος και να τον κλεύαζαν...) Άλλο ερώτημα: Γίνονται τελετές αποφοίτησης εδώ; Και εάν γίνονται, θεωρείται σπουδαίο γεγονός για τα παιδιά και τους γονείς τους ή είναι απλώς τυπική διαδικασία; Κι ακόμα: Εσύ, όταν αποφοίτησες εδώ, ένιωθες τη χαρά και την ικανοποίηση ότι είχες πετύχει κάτι σημαντικό, και ότι ανοιγόταν ένα μέλλον μπροστά σου με ελπίδες; Σιωπή. Γιατί, σε όλα αυτά, οι απαντήσεις συμπυκνώνονται σε μια μόνο, άδεια εικόνα. Από την οποία απουσιάζουν όλοι, και όλα. Πρώτος και καλύτερος, εσύ!

ζωή μου. Και δεν είχα ιδέα εάν η πανεπιστημιακή ζωή θα με βοηθούσε να βρω την απάντησή. Κι όμως, ήμουν εκεί, και σπούδαζα, ξεδεύοντας όλα τα χρήματα που οι γονείς μου είχαν εξοικονομήσει ολόκληρη ζωή.

Ετσι, λοιπόν, πήρα μια μέρα την απόφαση να εγκαταλείψω τις σπουδές, πιστεύοντας ελικρινά ότι όλα θα τα-

κτοποιούθουν και ότι θα βρω τελικά το δρόμο μου. Ήταν σχεδόν τρομακτικό, τότε, αυτό που έκανα, αλλά καθώς κοιτάζω πίσω τώρα, νομίζω πως ήταν μία από τις καλύτερες αποφάσεις που πήρα ποτέ. Τη στιγμή που εγκατέλειψα το κανονικό πρόγραμμα σπουδών, σταμάτησα να παρακολουθώ τα υποχρεωτικά μαθήματα που δεν με ενδιέφεραν και

άρχισα να πηγαίνω σ' εκείνα που μου φαινόταν πιο ενδιαφέροντα. Κατ' επιλογήν.

Δεν ήταν όλα ωραία, εύκολα και ρομαντικά τότε. Δεν είχα δικό μου δωμάτιο στη φοιτητική εστία, κοιμόμουν στο πάτωμα των δωματίων μερικών φίλων μου, πήγαινα σε σουπερμάρκετ και τους επέστρεφα γυάλινες μπουκάλες Κόκα Κόλα και έπαιρνα 5 σεντς τη μία και αγόραζα κάτι να φάω, και περπατούσα 7 μίλια από τη μία άκρη της πόλης στην άλλη κάθε Κυριακή βράδυ για να πάρω δωρεάν ένα πιάτο καλό φαγητό που μοίραζαν σε κάποιο ναό των Χάρε Κρίσνα. Κι όμως, τα λάτρευα όλ' αυτά. Και όλα πράγματα ανακάλυψα τυχαία, ακολουθώντας την περιέργεια και τη διαίσθησή μου, αργότερα αποδείχτηκαν ανεκτίμητα. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα:

Το Κολέγιο Reed, εκείνον τον καιρό, διέθετε την πιο καλή σχολή καλλιγραφίας σε όλη τη χώρα. Σε όλη τη πανεπιστημιούπολη, κάθε αφίσα, κάθε ταμπέλα σε κάθε ντουλάπα ή συρτάρι καθηγητή, λέκτορα ή φοιτητή ή-

ταν γραμμένη στο χέρι με την πιο όμορφη καλλιγραφία. Εγώ, επειδή είχα παραιτηθεί από το κανονικό πρόγραμμα σπουδών και έτσι δεν ήμουν αναγκασμένος να παρακολουθώ τα υποχρεωτικά μαθήματα, αποφάσισα να πάρω το μάθημα της καλλιγραφίας και να μάθω και εγώ να γράφω έτσι ωραία.

Έμαθα, λοιπόν, για τις γραμματοσειρές serif και san serif, έμαθα να τροποποιώ το διάστημα μεταξύ διαφόρων συνδυασμών γραμμμάτων και έμαθα τι είναι εκείνο που κάνει τη σπουδαία τυπογραφία πραγματικά σπουδαία. Ήταν υπέροχο, ήταν ιστορικό, ήταν καλλιτεχνικά διακριτικό με τρόπο που καμία επιστήμη δεν μπορεί να συλλάβει, και εγώ το έβρισκα τόσο, μα τόσο συναρπαστικό.

Τίποτα απ' όλα αυτά δεν είχαν βέβαια καμία ελπίδα πρακτικής εφαρμογής στη ζωή μου. Αλλά δέκα χρόνια αργότερα, όταν σχεδιάζαμε τον πρώτο υπολογιστή Macintosh, όλα όσα έμαθα στο μάθημα της καλλιγραφίας μου ξανάβησαν πάλι. Και τα ενσωματώσαμε όλα στο Mac. Ήταν το πρώτο κομπίουτερ με πραγματικά υπέροχη τυπογραφία. Ετσι, εάν δεν είχα παρατήσει εκείνον τον κύκλο υποχρεωτικών μαθημάτων στο πρώτο έτος του πανεπιστημίου, το Mac δεν θα είχε ποτέ ούτε τις πολλαπλές γραμματοσειρές ούτε και τα fonts με αναλογικά διαστήματα.

Και μιας και τα Windows απλώς αντέγραψαν το Mac, είναι πολύ πιθανό, σήμερα που σας μιλάω, κανένα PC να μην είχε αυτές τις εφαρμογές. Εάν δεν είχα παρατήσει τότε τα υποχρεωτικά μαθήματα, δεν θα πήγαινα ποτέ σ' αυτές τις τάξεις καλλιγραφίας και οι προσωπικοί υπολογιστές μπορεί να μην είχαν την υπέροχη τυπογραφία που έχουν σήμερα.

Βεβαίως, ήταν αδύνατον να δω τόσο πολύ μακριά όταν σπούδαζα τότε στο πανεπιστήμιο και να συνδέσω τα σημεία. Αλλά δέκα χρόνια μετά, κοιτώντας πίσω, ήταν πλέον πολύ σαφές. Πάλι, δεν μπορείς να συνδέσεις τα σημεία κοιτώντας εμπρός. Μπορείς να το κάνεις μόνο εάν κοιτάξεις πίσω εκ των υστέρων. Ετσι, πρέπει να έχεις εμπιστοσύνη ότι τα σημεία αυτά (ή, τα σημάδια, αν θέλετε), με κάποιον τρόπο, στο μέλλον θα ενωθούν. Πρέπει σε κάτι να έχεις πίστη. Στη διαίθεσή σου, στη μοίρα σου, στη ζωή, στο κάρμα, σε οτιδήποτε. Αυτή η προσέγγιση δεν με πρόδωσε ποτέ, και έχει κάνει όλη τη διαφορά στη ζωή μου.

2 Η δεύτερή μου ιστορία είναι για την αγάπη και την απώλεια.

Ήμουν τυχερός – πολύ νωρίς ανακάλυψα τι ήθελα να κάνω στη ζωή. Ο Woz κι εγώ ξεκινήσαμε την Apple στο γκαράζ του σπιτιού των δικών μου, ό-

ταν εγώ ήμουν 20 χρόνων. Δουλέψαμε σκληρά και σε 10 χρόνια η Apple είχε αναπτυχθεί από μια δουλειά που την κάνανε δύο άνθρωποι μέσα σε ένα γκαράζ σπιτιού σε μια εταιρεία αξίας 2 δισεκατομμυρίων δολαρίων με περισσότερους από 4.000 υπαλλήλους.

Είχαμε μόλις βγάλει στην αγορά την καλύτερή μας δημιουργία – το Macintosh – έναν χρόνο νωρίτερα, κι εγώ μόλις είχα γίνει 30 ετών. Και τότε, με απέλυσαν. Πώς μπορείς να απολυθείς από μία εταιρεία που ξεκίνησες και έσπασες εσύ; Ε, καθώς η Apple μεγάλωνε, προσλάβαμε κάποιον που εγώ νόμιζα ότι ήταν ταλαντούχος για να διοικεί την εταιρεία μαζί μου. Και για τον πρώτο σχεδόν χρόνο, τα πράγματα πήγαιναν καλά. Αλλά τότε, τα οράματα και τα σχέδιά μας για το μέλλον άρχισαν να αποκλίνουν, και τελικά είχαμε μία «έκρηξη», έναν μεγάλο καθγά μεταξύ μας. Όταν συνέβη αυτό, το διοικητικό συμβούλιο τάχθηκε με το μέρος αυτού του ανθρώπου που εμείς είχαμε προσλάβει για να μας ξαλαφρώσει στη διοίκηση της εταιρείας.

Ετσι λοιπόν, στα 30 μου χρόνια, με πέταξαν έξω. Και μάλιστα με τον πιο «δημόσιο», πιο ταπεινωτικό τρόπο. Ο,τι ήταν έως τότε το επίκεντρο της ενήλικης ζωής μου, γκρεμίστηκε. Και αυτό για μένα ήταν ολέθριο, καταστροφικό.

Για μερικούς μήνες μετά δεν ήξερα τι να κάνω. Πίστευα πως είχα απογοητεύσει φοβερά όλη την προηγούμενη γενιά των επιχειρηματιών – ότι μου έπεσε η σκουτάλη τη στιγμή που μου την έδιναν για να συνεχίσω.

Συναντήθηκα με τον David Packard και τον Bob Noyce και προσπάθησα να απολογηθώ και να τους εξηγήσω γιατί τα είχα κάνει τόσο σκατά. Σκέφτηκα ακόμα να φύγω εντελώς από την Σίλικον Βάλεϊ και να εξαφανιστώ από προσώπου γης.

Αλλά κάτι άρχισε σιγά σιγά να ρίχνει λίγο φως στη ζωή μου. Αυτό το «κάτι» ήταν ότι αγαπούσα πολύ αυτό που έκανα. Όσα είχαν συμβεί στην Apple, δεν είχαν καν αγγίξει, για μένα, αυτό το «κάτι». Είχα γευτεί την απόρριψη, αλλά ήμουν ακόμα ερωτευμένος.

Και έτσι, αποφάσισα να ξεκινήσω πάλι από την αρχή. Δεν το έβλεπα τότε, αλλά αποδείχτηκε ότι η απόλυσή μου από την Apple ήταν ό,τι καλύτερο μπορούσε να μου είχε συμβεί. Το βάρος τού να είσαι επιτυχημένος αντικαταστάθηκε από την ελαφράδα τού να μπορείς και πάλι να είσαι πρωτάρης και να έχεις για όλα λιγότερη σιγουριά. Η απόλυσή μου με απελευθέρωσε και με βοήθησε να περάσω σε μία από τις πιο δημιουργικές περιόδους της ζωής μου.

Στα επόμενα πέντε χρόνια, ίδρυσα μια νέα εταιρεία, την NeXT, και ακόμα μία, την Pixar, και ερωτεύτηκα μια καταπληκτική γυναίκα που έμελλε να γίνει και σύζυγός μου. Η Pixar παρήγαγε την πρώτη στον κόσμο ταινία κινουμένων σχεδίων «φτιαγμένων» εξ ολοκλήρου στο κομπιούτερ, το «Toy Story», και είναι σήμερα το πιο επιτυχημένο στούντιο για παραγωγή τέτοι-

ων ταινιών στον κόσμο.

Επίσης, σε μια συγκλονιστική ανατροπή των πραγμάτων, η Apple εξαγόρασε την NeXT, εγώ επέστρεψα στην Apple και η τεχνολογία που αναπτύξαμε στην NeXT είναι σήμερα στην καρδιά της αναγέννησης της Apple. Και, μαζί με όλα αυτά, η Leurene και εγώ έχουμε μαζί μια θαυμάσια οικογένεια.

Είμαι σχεδόν σίγουρος ότι τίποτα από όλα αυτά δεν θα είχε συμβεί εάν δεν είχα απολυθεί από την Apple. Ήταν ένα φάρμακο με απαίσινα γεύση, αλλά νομίζω πως τελικά ο ασθενής το χρειαζότανε. Μερικές φορές η ζωή σε χτυπάει στο κεφάλι με ένα τούβλο. Μην χάνετε την πίστη σας. Είμαι πεπεισμένος ότι το μόνο πράγμα που με κράτησε όρθιο ήταν ότι αγαπούσα πολύ αυτό που έκανα.

Πρέπει λοιπόν και εσείς να ανακαλύψετε τι πραγματικά σας αρέσει. Και αυτό αφορά και τη δουλειά που θα κάνετε, και τον σύντροφο που θα επιλέξετε στη ζωή σας. Η εργασία θα γεμίσει ένα μεγάλο μέρος της ζωής σας, και ο μόνος τρόπος για να είστε πραγματικά ικανοποιημένοι είναι να κάνετε αυτό που εσείς πιστεύετε ότι είναι μια σπουδαία δουλειά. Και ο μόνος τρόπος για να κάνει κάποιος μια σπουδαία δουλειά είναι να την αγαπήσει. Εάν δεν την έχετε ανακαλύψει ακόμα, μην απογοητευθείτε. Συνεχίστε να ψάχνετε. Μην επαναπαυθείτε. Μην συμβιβαστείτε.

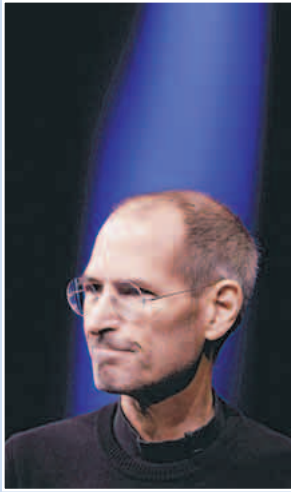
Όπως όλα τα «θέματα της καρδιάς», όταν το ανακαλύψετε, θα το αισθανθείτε, θα καταλάβετε ότι «αυτό είναι». Και θα δείτε τότε ότι, όπως κάθε σπουδαία σχέση, έτσι και αυτή, όσο θα περνούν τα χρόνια, θα γίνεται όλο και καλύτερη. Ετσι λοιπόν, συνεχίστε να ψάχνετε έως ότου βρείτε αυτό το «κάτι» που θα ξέρετε ότι είναι το «δικό σας». Μην επαναπαυθείτε.

3 Η Τρίτη ιστορία μου έχει να κάνει με το θάνατο.

Όταν ήμουν 17 ετών, διάβασα μια ρήση που έλεγε: «Εάν ζήσεις κάθε μέρα ωσάν να ήταν η τελευταία σου, κάποια μέρα είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα δικαιωθείς». Μου έκανε εντύπωση αυτή η ρήση, και έκτοτε, για τα τελευταία 33 χρόνια, κάθε πρωί κοιτάζομαι στον καθρέφτη και ρωτώ τον εαυτό μου: «Εάν η σημερινή μέρα ήταν η τελευταία της ζωής σου, θα ήθελα να κάνω αυτό που ετοιμάζομαι να κάνω σήμερα;». Και όποτε η απάντηση ήταν «όχι» για σειρά ημερών, ήξερα αμέσως ότι κάτι έπρεπε να αλλάξω.

Υπενθυμίζοντας στον εαυτό μου ότι «σύντομα θα πεθάνεις», βρήκα το πιο χρήσιμο εργαλείο ώστε να παίρνω τις σημαντικότερες αποφάσεις στη ζωή μου. Διότι σχεδόν όλα τα πράγματα –όλες οι εξωτερικές προσδοκίες, όλες οι υπερηφάνειες, όλοι οι φόβοι και οι όλες οι ντροπές για πιθανή αποτυχία– όλα αυτά απλώς γκρεμίζονται, εξαφανίζονται όταν βλέπεις μπροστά σου το θάνατο και μένουν μόνο εκείνα που είναι σ' αλήθεια σημαντικά.

Υπενθυμίζοντας στον εαυτό σου ότι μια μέρα θα πεθάνεις, είναι ο καλύτερος τρόπος για να αποφύγεις την πα-

✓ Η απόλυσή μου από την Apple με απελευθέρωσε και με βοήθησε να περάσω σε μια από τις πιο δημιουργικές περιόδους της ζωής μου.

✓ Ήταν τρομακτικό που εγκατέλειψα τις σπουδές, αλλά, καθώς κοιτάζω πίσω τώρα, νομίζω πως ήταν μια από τις καλύτερες αποφάσεις που πήρα ποτέ.

✓ Πρέπει να ανακαλύψετε τι πραγματικά σας αρέσει. Και αυτό αφορά και τη δουλειά που θα κάνετε, και τον σύντροφο που θα επιλέξετε στη ζωή σας.

✓ Ο θάνατος είναι ο ατζέντης, ο μεσίτης, που σε βοηθάει να αλλάξεις τη ζωή σου, προτού έρθει αυτός να σε πάρει.

✓ Ο χρόνος σας είναι περιορισμένος. Μην τον σπαταλάτε, ζώντας τη ζωή κάποιου άλλου ανθρώπου. Να έχετε πάντα το θάρρος να ακολουθείτε την καρδιά και το ένστικτό σας.

γίδα τού να σκέφτεσαι συνεχώς αυτά που θα χάσεις εάν πάρεις την «άλφα» ή «βήτα» απόφαση. Θυμήσου ότι είσαι ήδη γυμνός. Δεν υπάρχει κανένας λόγος, λοιπόν, να μην ακολουθήσεις αυτό που σου ζητάει η καρδιά σου.

Πριν από περίπου έναν χρόνο, μου ανακοίνωσαν οι γιατροί ότι έχω καρκίνο. Έκανα MRI (μαγνητική τομογραφία) στις 7.30 το πρωί και έδειξε ξεκάθαρα ότι είχα καρκίνο στο πάγκρεας. Τότε δεν ήξερα εάν η είναι το πάγκρεας. Οι γιατροί μου είπαν ότι ο καρκίνος που είχα εγώ εκεί ήταν σχεδόν αθεράπευτος και ότι θα έπρεπε να αρχίσω να συνθιζώ στην ιδέα ότι δεν μου έμενε περισσότερη ζωή από τριών έως εννέα μηνών. Ο προσωπικός μου γιατρός με συμβούλευσε να επιστρέψω στο σπίτι και να αρχίσω αμέσως να τακτοποιώ τις «προσωπικές» μου υποθέσεις, μία φράση που χρησιμοποιούν ως κλισιό οι γιατροί αντί να σου πουν «προετοιμάσου να πεθάνεις».

Η «τακτοποίηση προσωπικών υποθέσεων» είναι να προσπαθήσεις να πεις, σε ελάχιστους μήνες, στα παιδιά σου όσα νόμιζες ότι είχες άλλα τουλάχιστον δέκα χρόνια για να τους τα πεις. Είναι, επίσης, να μην αφήσεις πίσω σου, πεθαίνοντας, εκκρεμότητες που θα ταλαιπωρήσουν τους δικούς σου ανθρώπους που θα μείνουν πίσω. Σημαίνει, τέλος, αυτό το «τακτοποίηση προσωπικών υποθέσεων», να βρεις τον κατάλληλο χρόνο και τρόπο για να αποχαιρετίσεις τα αγαπημένα σου πρόσωπα.

Ζούσα με αυτήν την καταραμένη διάγνωση κάθε μέρα της ζωής μου. Το ίδιο βράδυ που ανακοίνωσαν οι γιατροί ότι είχα καρκίνο, μου έκαναν και βιοψία ενδοσκοπικά, μέσω του λαιμού μου, στο στομάχι και από εκεί στα έντερα, πέρασαν μία βελόνα στο πάγκρεας και πήραν μερικά κύτταρα από τον καρκίνο. Εγώ ήμουν σε καταστολή, αλλά η γυναίκα μου, που ήταν παρούσα, μου είπε ότι όταν είδα οι γιατροί τα κύτταρα κάτω από ένα μικροσκόπιο, άρχισαν να κλαίνε, διότι αποδείχτηκε ότι είχα μια πολύ σπάνια μορφή καρκίνου του παγκρέατος που είναι θεραπεύσιμη με χειρουργική. Σχεδόν όλες οι άλλες μορφές τέτοιου καρκίνου είναι καταδικασμένες. Ετσι, λοιπόν, με βάλανε στο χειρουργείο, και σήμερα είμαι μια χαρά.

Αυτό ήταν το κοντινότερο που έφτασα στο θάνατο. Και ελπίζω να είναι το κοντινότερο που θα φτάσω σε αυτόν για τις επόμενες δεκαετίες. Εχοντας ζήσει, λοιπόν, αυτήν την εμπειρία, νομίζω πως μπορώ, με μεγαλύτερη σιγουριά απ' ό,τι όταν ο θάνατος ήταν για μένα απλώς μία «φιλοσοφική ιδέα», να πω ότι:

Κανείς δεν θέλει να πεθάνει. Ακόμα και οι άνθρωποι που θέλουν να πάνε στον Παράδεισο, δεν θέλουν να πεθάνουν για να φτάσουν εκεί. Και όμως, ο θάνατος είναι ο προορισμός που όλοι μοιραζόμαστε. Κανείς, ποτέ, δεν έχει γλιτώσει από αυτόν. Ο θάνατος είναι, ίσως, η καλύτερη ανακάλυψη της ζωής. Και έτσι, μάλλον, πρέπει να είναι. Ο θάνατος είναι ο ατζέντης, ο μεσίτης, που σε βοηθά να αλλάξεις τη Ζωή σου, προτού έρθει αυτός να σε

πάρει. Ξεκαθαρίζει το παλιό, προετοιμάζοντας το έδαφος για να 'ρθει το καινούργιο. Αυτή την στιγμή που σας μιλάω, το καινούργιο είστε εσείς. Αλλά κάποια μέρα, όχι πολύ μακρινή από τώρα, και εσείς θα εξελιχθείτε σιγά σιγά σε «παλιό», και θα... ξεκαθαριστείτε. Συγχωρήστε με που γίνομαι τόσο δραματικός, αλλά αυτή είναι η απλή αλήθεια.

Ο χρόνος σας είναι περιορισμένος. Μην τον σπαταλάτε, λοιπόν, ζώντας τη ζωή κάποιου άλλου ανθρώπου. Μην παγιδευτείτε από το δόγμα τού να ζείτε από τα αγαθά της σκέψης ενός άλλου. Μην αφήσετε το θόρυβο από την άποψη άλλων ανθρώπων να πνίξει την δική σας, εσωτερική φωνή. Και, το πιο σημαντικό απ' όλα, να έχετε πάντα το θάρρος να ακολουθείτε την καρδιά και το ένστικτό σας. Αυτά τα δύο, κάπως, πάντοτε, γνωρίζουν ήδη τι εσύ θέλεις πραγματικά να γίνεις. Είναι δευτερεύοντα.

Οταν ήμουν νέος, υπήρχε ένα καταπληκτικό δημοσίευμα που είχε τίτλο «The Whole Earth Catalog» («Ο κατάλογος όλου του κόσμου»), που ήταν μία από τις βιβλούς της δικής μου γενιάς. Τον είχε συντάξει ένας τύπος ονόματι Stewart Brand, που ζούσε όχι μακριά από εδώ, στο Menlo Park, και το ζωντάνευσε με το ποιητικό του άγγιγμα. Αυτό συνέβη στα τέλη της δεκαετίας του '60, πριν από τους προσωπικούς υπολογιστές (personal computers) και το desktop publishing. Όλα τυπώνονταν με τη χρήση γραφομηχανών, ψαλιδιού, και φωτογραφιών από μηχανές Polaroid. Ήταν, ας πούμε, σαν να 'χαμε το Google σε έντυπη μορφή, 35 χρόνια πριν έρθει αυτό που ξέρουμε σήμερα σε ηλεκτρονική: ήταν ιδεαλιστικό και ξεχειλιζε από υπέροχες εφαρμογές και ιδέες.

Ο Στιούαρτ και η ομάδα του έβγαλαν πολλές εκδόσεις του «The Whole Earth Catalog», και τότε, όταν είχε κάνει τον κύκλο του, έβγαλαν και μία τελευταία έκδοση. Αυτό συνέβη στα μέσα της δεκαετίας του '70, και είχα τη δική σας ηλικία. Στο οπισθόφυλλο της τελευταίας αυτής έκδοσης υπήρχε μία φωτογραφία που απεικόνιζε το ξημέρωμα σε έναν επαρχιακό δρόμο, ένα δρόμο στον οποίο θα μπορούσατε να βρεθείτε και εσείς κάποια στιγμή, εάν είστε περιπετειώδεις τύποι, να κάνετε οτοστόπ. Κάτω από αυτήν τη φωτογραφία, υπήρχε μια λεζάντα με τα λόγια: «Stay hungry. Stay foolish». Δηλαδή, «Μείνε πεινασμένος. Κάνε την τρέλα σου». Ήταν το αποχαιρετιστήριο μήνυμα της ομάδας του Στιούαρτ, καθώς υπέγραφαν την τελευταία τους έκδοση.

Μείνε πεινασμένος. Μείνε ανόητος. Αυτό ευχόμουν και εγώ πάντοτε για τον εαυτό μου. Και τώρα, καθώς αποφοιτάτε για να αρχίσετε μια καινούρια ζωή, εύχομαι και για σας το ίδιο, ακριβώς, πράγμα: «Stay Hungry. Stay Foolish. Thank you all very much».

ΥΓ.: Το πρωτότυπο κείμενο στα αγγλικά, υπάρχει στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://news.stanford.edu/news/2005/june15/job-s-061505.html>